

**LIBERALNA
PARTIJA
CRNE GORE**

LIBERALNA PARTIJA CRNE GORE

Broj

01/10

Podgorica,

02.10

2020 god.

telefon: +382 67 500 884

fax: +382 20/220-944

e-mail: liberalnapartija@t-com.me

web: www.lpcg.me

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

SKUPŠTINA CRNE GORE

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

G. ALEKSI BEČIĆU

PRIMLJENO: 2. 10 2020 GOD.	
KLASIFIKACIONI VEZA: 00-35/20-1	
EPA: 18 XXVII	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

Shodno članu 130 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosim Prijedlog ZAKONA O ZABRANI FAŠISTIČKIH, NEOFAŠISTIČKIH I VOJNIH NACIONALISTIČKIH ORGANIZACIJA I UPOTREBE NJIHOVIH SIMBOLA, i tražim da se sprovede postupak za njegovo donošenje.

Srdačan pozdrav,

Andrija Popović,

Poslanik

ZAKON

O ZABRANI FAŠISTIČKIH, NEOFAŠISTIČKIH I VOJNIH NACIONALISTIČKIH
ORGANIZACIJA I UPOTREBE NJIHOVIH SIMBOLA

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

U cilju sprječavanja podsticanja nacionalne, rasne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti među građanima i etničkim grupama Crne Gore ovim zakonom zabranjuje se bilo koji oblik djelovanja, registrovanja fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija kao i upotreba fašističkih i neofašističkih simbola u Crnoj Gori.

Ovim zakonom uređuje se zabrana manifestacija, isticanje simbola ili obilježja ili bilo kakvog drugog djelovanja neonacističkih ili fašističkih organizacija, udruženja i pojedinaca, kojim se na bilo koji način povređuju ustavna prava ili slobode građana, i propisuju sankcije za povredu ovog zakona.

Značenje izraza

Član 2

Fašističke, neofašističke i vojne nacionalističke organizacije u smislu ovog zakona su grupe osnovane sa ciljem promocije ideja i doktrina koje su fašističke, rasističke ili ksenofobične i koje u svom nazivu imaju simbol ili oznaku koja je istorijski potvrđena kao fašistički ili neofašistički simbol i/ili koriste fašističke i neofašističke ili bilo koje druge simbole kojim se širi mržnja ili poziva na uništenje ili istrebljenje nekog naroda, rase ili etničke ili manjinske grupe zasnovane na superiornosti jednog naroda ili stranih nacionalnih, rasnih ili etničkih grupa nad drugima i/ili koje u svom osnivačkom aktu, statutarnim ili programskim dokumentima imaju tekst ili sadržaje kojim se promovišu, zagovaraju ili sprovode neonacističke ili fašističke ideje i postupke kao i ideje četničke, ustaške i organizacije oslonjene na tradiciju Handžar divizije, a izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) "Četnička" organizacija je svaka grupa koja se eksplicitno ugleda na i promoviše ideologiju i djela vojnih, milicijskih i paravojnih grupa koje su odgovorne za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti tokom Drugog svjetskog rata, pod posebnim ili opštim nazivom "četnici", "četnička omladina" i sl.
- 2) "Ustaška" organizacija je svaka grupa koja se eksplicitno ugleda na i promoviše ideologiju i djela vojnih, milicijskih i paravojnih grupa koje su odgovorne za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti tokom Drugog svjetskog rata, pod posebnim ili opštim nazivom "ustaša".
- 3) "Organizacija koja se oslanja na tradiciju Handžar divizije" je svaka grupa koja se eksplicitno ugleda na i promoviše ideologiju i djela vojnih, milicijskih i paravojnih

grupa koje su odgovorne za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti tokom Drugog svjetskog rata, pod posebnim ili opštim nazivom "Handžar divizija".

Simboli fašističkih i neofašističkih organizacija predstavljaju svaki znak tipičan za fašističke, neofašističke i vojne nacionalističke organizacije definisane u članu 2 stav 1 ovog zakona, uključujući slike počinitelaca ratnih zločina koji izazivaju strahove i širenje mržnje i nasilja među narodima i etničkim grupama, kao i slike osoba krivih za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti.

Osobe krive za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti u smislu ovog zakona proglašene su krivim za takve zločine pred nadležnim sudovima.

II. ZABRANA REGISTROVANJA, DJELOVANJA I UPOTREBE SIMBOLA

Zabrana registrovanja

Član 3

Zabranjuje se registrovanje fašističkih i neofašističkih organizacija u Crnoj Gori iz člana 2 ovog zakona.

Ako organizacija, do sada registrovana u skladu sa zakonima Crne Gore djeluje i/ili ima simbole iz člana 2 ovog zakona, registracija iste brisaće se u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjuje se davanje naziva mjestima, ulicama, trgovinama i pravnim licima po osobama proglašanim krivim za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti počinjene, u Drugom svjetskom ratu.

U smislu ovog zakona, osobe proglašene krivim za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti su osobe koje su za takve zločine proglašene krivim pred nadležnim sudovima.

U skladu sa ovim zakonom izvršiće se brisanje do sada dodijeljenih naziva mjestima, ulicama, trgovinama, sportskim društvima, trgovinama i pravnim licima po osobama krivim za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti, u Drugom svjetskom ratu.

Zabrana djelovanja

Član 4

Zabranjuje se bilo koji oblik javnog ili tajnog djelovanja organizacija koje djeluju ili imaju simbole iz člana 2 ovog zakona ili njihove izvedene ili stilizovane oblike.

Zabranjuje se i bilo koji oblik javnog ili tajnog djelovanja pojedinaca koji koriste simbole iz člana 2 ovog zakona ili njihove izvedene ili stilizovane oblike.

Zabrana upotrebe simbola

Član 5

Zabranjuje se bilo koji oblik proizvodnje, umnožavanja, skladištenja, prezentacija, širenja, posjedovanja, odnosno bilo koji oblik upotrebe simbola ili njihovih izvedenih ili stilizovanih oblika koji imaju izgled i sadržaj iz člana 2 ovog zakona.

Zabranjuje se izvođenje muzičkih djela, kao i snimanje, proizvodnja i distribucija nosača zvuka i spotova sa muzičkim djelima koja koriste, spominju ili veličaju fašističke, neofašističke i vojne nacionalističke organizacije, njihove simbole i predstavnike, iz člana 2 ovog zakona.

Član 6

Zabranjuju se manifestacije, isticanje simbola ili obilježja ili bilo kakvo drugo djelovanje pripadnika i pristalica neonacističkih i fašističkih organizacija i udruženja kojima se propagiraju ideje i djelatnosti takvih organizacija i udruženja.

Ukoliko nadležni organ utvrdi da registrovana organizacija ili udruženje postupaju suprotno odredbi stava 1 ovog člana, pokrenuće postupak za brisanje iz registra, u skladu sa zakonom.

Član 7

Zabranjuje se proizvodnja, umnožavanje, skladištenje, prezentacija, veličanje ili na bilo koji drugi način širenje propagandnog materijala, simbola ili obilježja kojima se izaziva, podstiče ili širi mržnja ili netrpeljivost prema slobodnim opredeljenjima građana, rasna, nacionalna, ili vjerska mržnja ili netrpeljivost, propagiraju ili opravdavaju neonacističke i fašističke ideje i vojne nacionalističke organizacije ili se na drugi način ugrožava pravni poredak.

Zabranjuje se proizvodnja, umnožavanje, skladištenje, prezentacija, širenje ili na bilo koji drugi način upotreba simbola kojima se propagiraju ili opravdavaju ideje, radnje ili postupci lica za koje su ta lica osuđena za ratne zločine.

Član 8

Manifestacijom, isticanjem simbola ili obilježja ili bilo kakvim drugim djelovanjem pripadnika ili pristalica fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i udruženja smatra se svaki organizovani ili spontani javni nastup na kojem se izaziva, podstiče ili širi mržnja ili netrpeljivost prema pripadnicima bilo kojeg naroda, nacionalne manjine, crkve ili vjerske zajednice.

Član 9

Izazivanjem, podsticanjem i širenjem mržnje ili netrpeljivosti u smislu člana 2. ovog zakona smatra se činjenje dostupnim javnosti simbola, obilježja ili propagandnog materijala koji sadrže neonacistička ili fašistička obilježja preko računarskih sistema, društvenih mreža, portala, internet platformi, komunikacionih aplikacija za mobilne telephone, računare itd.

Propagandnim materijalom, simbolima i obilježjima iz stava 1. ovog člana smatraju se naročito: zastave, značke, oznake, crteži, grafiti, amblemi, fonografski zapisi, muzički sastavi,

fotografije, parole, uniforme, ili djelovi uniformi, novinski tekstovi, tekstovi i objave na društvenim mrežama, komunikacione poruke putem aplikacija za mobilne telephone i računare itd.

III. KAZNENE ODREDBE

Član 10

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) u bilo kom obliku javnog ili tajnog djelovanja djeluje ili ima simbole iz člana 2 ovog zakona, ili njihove izvedene ili stilizovane oblike (član 4);

2) proizvodi, umnožava, skladišti, prezentuje, širi, posjeduje, odnosno u bilo kojem obliku upotrebljava simbole ili njihove izvedene ili stilizovane oblike koji imaju izgled i sadržaj iz člana 2 ovog zakona (član 5 stav 1);

3) izvodi muzička djela, i vrši snimanje, proizvodnju i distribuciju nosača zvuka i spotova sa muzičkim djelima koja koriste, spominju ili veličaju fašističke, neofašističke i vojne nacionalističke organizacije, njihove simbole i predstavnike, iz člana 2 ovog zakona (član 5 stav 2);

4) organizuje manifestacije, ističe simbole, ili obilježja, ili bilo koje drugo djelovanje kojima se propagiraju ideje i djelatnosti neonacističkih i fašističkih organizacija i udruženja (član 6 stav 1);

5) proizvodi, umnožava, skladišti, prezentuje, veliča ili na bilo koji drugi način širi propagandni materijal, simbole ili obilježja kojima se izaziva, podstiče ili širi mržnja ili netrpeljivost prema slobodnim opredeljenjima građana, rasna, nacionalna, ili vjerska mržnja ili netrpeljivost, propagiraju ili opravdavaju neonacističke i fašističke ideje i vojne nacionalističke organizacije ili se na drugi način ugrožava pravni poredak (član 7 stav 1);

6) proizvodi, umnožava, skladišti, prezentuje, veliča ili na bilo koji drugi način upotrebljava simbole kojima se propagiraju ili opravdavaju ideje, radnje ili postupci lica za koje su ta lica osuđena za ratne zločine (član 7 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura.

Član 11

Novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne samouprave i lokalne uprave, ako:

1) registruje fašističku i neofašističku organizaciju u Crnoj Gori, iz člana 2 ovog zakona (član 3 stav 1);

2) ne izvrši brisanje organizacije koja je registrovana u skladu sa zakonima Crne Gore a koja djeluje i/ili ima simbole iz člana 2 ovog zakona (član 3 stav 2),

3) se naziv mjestima, ulicama, trgovinama i pravnim licima daje po osobama proglašenim krivim za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti počinjene u Drugom svjetskom ratu (član 3 stav 3);

4) ne izvrši brisanje do sada dodijeljenih naziva mjestima, ulicama, trgovinama, sportskim društvima, trgovinama i pravnim licima po osobama krivim za ratne zločine ili zločine protiv čovječnosti u Drugom svjetskom ratu (član 3 stav 4).

IV. PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Praćenje primjene zakona, zabrana rada i brisanje udruženja

Član 12

Primjenu zakona prati Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, koje ima obavezu da prikuplja informacije o kršenju odredaba ovog zakona i o tome najmanje jednom godišnje izvještava Skupštinu Crne Gore.

Ministarstvo pravde Crne Gore, na osnovu prijave podnesene i obrađenja u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, u skladu sa ovim zakonom pokreće postupak i donosi:

- 1) rješenje o zabrani rada i/ili brisanje iz službenih evidencija registrovanih organizacija koje djeluju ili koriste simbole definisane članom 2 ovog zakona;
- 2) rješenje o brisanju naziva mjesta, trgova, ulica i pravnih lica, definisanih u članu 3 stav 3 ovog zakona, iz svih postojećih registara u Crnoj Gori.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Usaglašavanje propisa

Član 13

U slučaju postojanja nesaglasnosti drugih zakona s ovim zakonom u postupcima po ovom zakonu, primjenjivaće se ovaj zakon.

Svi zakoni kojima se reguliše registracija pravnih lica uskladiće se sa ovim zakonom u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 14

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I – USTAVNO-PRAVNI I ZAKONSKI OSNOV ZA UVOĐENJE PROPISA

Ustavom Crne Gore članom 6 ljudska prava i slobode Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi. Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. Članom 7 zabranjuje se izazivanje ili podsticanje mržnje ili netrpeljivosti po bilo kom osnovu. Članom 8 zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. Neće se smatrati

diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju. Istim članom je navedeno da se posebne mjere mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete.

Crna Gora je Ustavom prihvatila da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, i imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Takode, Ustavom Crne Gore zabranjeno je djelovanje političkih i drugih organizacija koje je usmjereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne Gore, kršenje zajemčenih sloboda i prava ili izazivanje nacionalne, rasne, vjerske i druge mržnje i netrpeljivosti ali je zabranjeno i osnivanje tajnih subverzivnih organizacija i neregularnih vojski. Zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno. Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih radi kojih su propisana.

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (iz 1950. godine) je sastavni dio Ustava Crne Gore i kao takva ima snagu direktne primjene u crnogorskom pravnom sistemu, pa samim tim i član 14. Konvencije koji zabranjuje svaki vid diskriminacije direktno je primjenjiv u pravnom poretku Crne Gore i integralan je dio Ustava. Uporište za ovaj zakon nalazi se i drugim međunarodnim instrumentima za zaštitu ljudskih prava koji se temelje na principu zabrane diskriminacije (npr. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvencija o pravima djeteta, te Konvencija o zabrani torture, mučenja i drugih nehumanih postupaka ili kazni).

II – RAZLOZI ZA UVOĐENJE PROPISA I OBJAŠNJENJE ODABRANE POLITIKE

Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija proglasila je Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima kao zajednički standard koji treba da postignu svi narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajući ovu Deklaraciju stalno na umu, težio da učenjem i vaspitavanjem doprinese poštovanju ovih prava i sloboda i da postupnim unutrašnjim i međunarodnim mjerama obezbijedi njihovo opšte i stvarno priznanje i poštovanje kako među narodima samih država članica, tako i među narodima onih teritorija koje su pod njihovom upravom. Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i sviješću i treba jedni prema drugima da postupaju u duhu bratstva. Svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti. Dalje, neće se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili teritorije kojoj neko lice pripada, bilo da je ona nezavisna, pod starateljstvom, nesamoupravna, ili da joj je suverenost na ma koji drugi

način ograničena. Poveljom Evropske Unije o osnovnim pravima zabranjena je svaka diskriminacija po bilo kom osnovu, na primjer, po osnovu pola, rase, boje kože, etničkog ili društvenog porijekla, genetskih karakteristika, jezika, vjeroispovesti ili uvjerenja, političkog ili bilo kojeg drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovnog stanja, rođenja, invaliditeta, starosnog doba ili seksualne orijentacije. U okviru primjene ovog ugovora, i ne dovodeći u pitanje njegove posebne odredbe, zabranjena je svaka diskriminacija po osnovu državljanstva.

EU Parlament je 2018. godine zabrinut zbog sve većeg širenja fašizma, rasizma i ksenofobije i pozvao države članice EU da zabrane neofašističke i neonacističke grupe. EU je zatražio od svih članica da zabrane rad svim organizacijama koje slave fašizam i da je obzirom na sveprisutno nekažnjavanje koje uživaju krajnje desne organizacije u nekim državama članicama jedan od razloga za porast nasilnih akcija, koje utiču na društvo u cjelini i ciljaju određene manjine kao što su crni Europljani / ljudi afričkog porijekla, Jevreji, muslimani, itd. Romi, državljani koji nisu članovi EU, LGBTI osobe i osobe s invaliditetom. Zato su predložili uspostavljanje policijskih jedinica za borbu protiv mržnje kako bi se osiguralo da se ti zločini istraže i procesuiraju. Oni su takođe pozvale nacionalne vlasti da „efikasno zabrane neofašističke i neonacističke grupe i bilo koje druge organizacije ili udruženja koja uzvisuje i veliča nacizam i fašizam.”

Rezolucija koju je usvojio EU Parlament zahtijeva da se države članice i nacionalni sportski savezi, posebno fudbalski klubovi, suprotstave širenju rasizma, fašizma i ksenofobije na stadionima i u sportu uopšteno i kažnjavanjem odgovornih te unapređenjem pozitivnih obrazovnih aktivnosti usmjerenih na mlade navijače, u saradnji s školama i organizacijama civilnog društva zaustave dalje širenje neofašističke ideologije. Rezolucijom se jasno navodi i ističe važnost obrazovanja, za povećanje svijesti mladih o istoriji i pozivaju se na jasno odbacivanje fašističkih zločina iz prošlosti podvlačeći da se istina o holokaustu ne može relativizovati.

Trenutno ne postoji pravni način za krivično gonjenje pomenutih organizacija, koje stoga imaju slobodu da šire svoje diskriminatorne ideologije. Ovaj nedostatak propisa daje poruku o nekažnjivosti, koju čak i institucije prećutno podržavaju. Donošenje ovog zakona radi toga je veoma važno, jer se njime obezbjeđuje snažan izraz društvene osude određenog ponašanja i grupa koje ga podržavaju.

Pod fašističkom organizacijom obično podrazumijevamo one grupe čiji je cilj uspostavljanje režima sa fašističkom ideologijom na štetu demokratskih institucija. Ovaj zakon ima namjeru obuhvatiti grupe koje promovišu takvu ideologiju, a koje su, uzgred, neustavne. Međutim, sve fašističke organizacije ili partije koje su postojale na teritoriji SFRJ ili država koje su nastale nakon njenog raspada, odnosile su se isključivo na nacionalnu pripadnost i karakterisala ih je izražena rasistička ideologija prema onima koji nisu članovi te nacionalne zajednice.

U ovom zakonu navedeni su primjeri tri najvažnije fašističke organizacije, iako se zakonom zabranjuje svaka fašistička i neofašistička organizacija. Glavni cilj ovog zakona je suprostavljanje diskriminacijskom ponašanju koje promovišu ove organizacije, čiji je cilj održavanje i njegovanje podjela u Crnoj Gori.

Fašistički simboli koji pokazuju počinitelje ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti takođe se zabranjuju ovim zakonom zato što fašističke organizacije često koriste slike poznatih ratnih zločinaca u svrhu propagande ili zastrašivanja, obzirom da oni simbolizuju borbu za prevlast jedne nacionalne, vjerske ili etničke grupe nad drugom.

III USKLADENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Između Crne Gore i država članica EU, sklopljen je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju kao dokument od posebne važnosti za razvoj zakonodavstva, iz kojeg proizilaze potrebe da se ova problematika zakonski reguliše na cjelovit način, a prema standardima koje propisuje regulativa Evropske unije.

Potpisivanjem ovog sporazuma Crna Gora je i formalno preuzela obavezu usklađivanja svog cjelokupnog zakonodavstva s propisima EU.

Princip nediskriminacije ključna je vrijednost EU a ojačan je Poveljom o osnovnim pravima koja u članu 21 (1) izjavljuje da je diskriminacija na brojnim osnovama "zabranjena". Konkretnije, Direktiva o rasnoj jednakosti (2000/43/EC) potvrđuje da su rasizam i diskriminacija kamen spoticanja za društvenu i ekonomsku integraciju... tj. integraciju bilo koje buduće članice EU.

Posebno mjesto kao osnov za ovaj zakon ima i UN odnosno Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine, čija je članica i Crna Gora, kojom se osuđuje svaki oblik rasne diskriminacije, a države članice Konvencije se "obavezuju da će svim odgovarajućim sredstvima i bez odlaganja provoditi politiku koja teži da ukine svaki oblik rasne diskriminacije..."

IV OBRAZLOŽENJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE PROPISA I FINANSIJSKE EFEKTE ZAKONA

Za provođenje ovog zakona nisu potrebna posebna sredstva s obzirom da je u nadležnosti postojećih institucija da provode ovaj zakon.